

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

2019

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara 2½

Bammbiri li li na masiatari a 7.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heḷi bammbiri ḷi na KHETHEKANYO MBILI:
KHETHEKANYO YA A: Maanea (50)
KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwa vhudavhidzani: (2 x 25) (50)
2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso NTHIHI kha KHETHEKANYO YA A, na MBILI kha KHETHEKANYO YA B.
3. Ṇwalani nga luambo lune na khou lingwa khalwo.
4. Thomani KHETHEKANYO INWE na INWE kha siatari LISWA.
5. Ni fanela u pulana (sa tsumbo ni tshi shumisa mapa wa muhumbulo/nyolo/ tshati ya nyelelo/maipfi a re khii), u vhalulula na u sedzulusa mushumo waṅu. Pulane i fanela u RANGELA phindulo yaṅu.
6. Vhupulani hoṭhe vhu fanela u sumbedzwa zwi khagala. Ni tsivhudzwa u tala mutalo wo budaho vhukati ha vhupulani hoṭhe.
7. Ni tsivhudzwa nga ndila yo khwathisedzwaho vhukuma u shumisa tshifhinga tshaṅu nga ndila i tevhelaho:
KHETHEKANYO YA A: U ya kha minetse ya 80
KHETHEKANYO YA B: U ya kha minetse ya (2 x 35) 70
8. Nomborani phindulo dzaṅu zwi tshi anana na kunomborelwe kwa mbudziso kwo shumiswaho kha ḷi bammbiri ḷa mbudziso.
9. Ṭhoho i SONGO dzhielwa nṭha musi ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi.
10. Ṇwalani nga vhudele nahone zwi no vhalea.

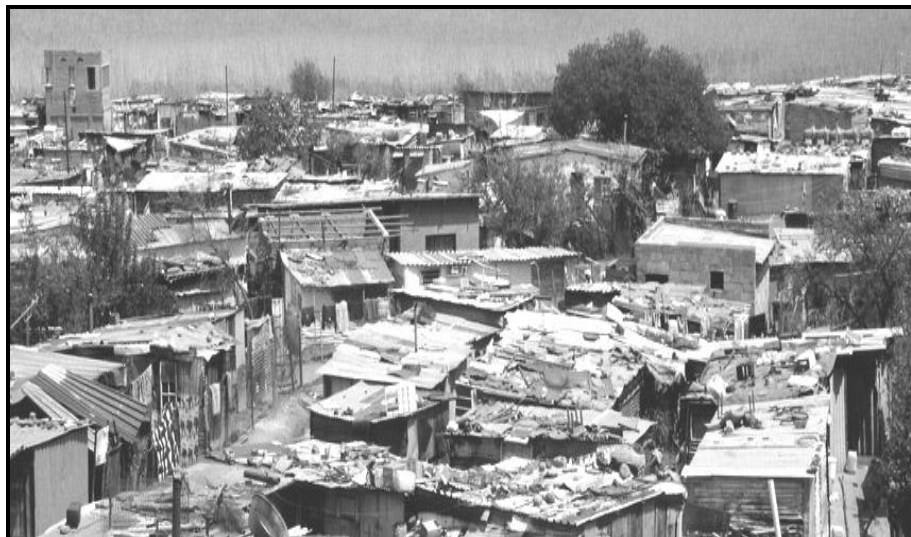
KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO YA 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI fhedzi kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha a 400 u swika kha a 450. Nwalani NOMBORO na T̂HOHO ya maanea e na nanga.

- 1.1 Ndi nge ndi si laṅe fulufhelo. [50]
- 1.2 Ndi vhonego-dzi-mulomoni, a vha ḍalelwi nga mulambo. [50]
- 1.3 Nwalani maanea ane a fhela nga maipfi haya:
'... mbilu yanga i dzulela u nthovhedza nge nda ngalangadza vhumatshelo hanga.' [50]
- 1.4 Mamaga tshiko tsha nyaluwo ya ikonomi, tshira tsha mutakalo. [50]
- 1.5 Muṅa, tshikulutedzi (tshit̂ut̂uwedzi) tsha vhuvha ha muswa. T̂at̂ani. [50]
- 1.6 Zwifanyiso zwi tevhelaho zwi nga ṭokonya kana zwa vusa zwipfi zwaṅu, kana zwa dzikusa kuvhonele kwaṅu kwa zwithu. Ḍinangeleni tshifanyiso ni kone u n̄wala maanea. Nwalani nomboro ya mbudziso ye na nanga (1.6.1, 1.6.2 kana 1.6.3), ni kone-ha u ṅea maanea aṅu ṭhoḥo yo teaho.

PFESANI: Hu tea u vha na vhuṭumani vhu re khagala vhukati ha maanea aṅu na tshifanyiso tshe na nanga.

1.6.1

[Zwi bva kha: www.google.images]

[50]

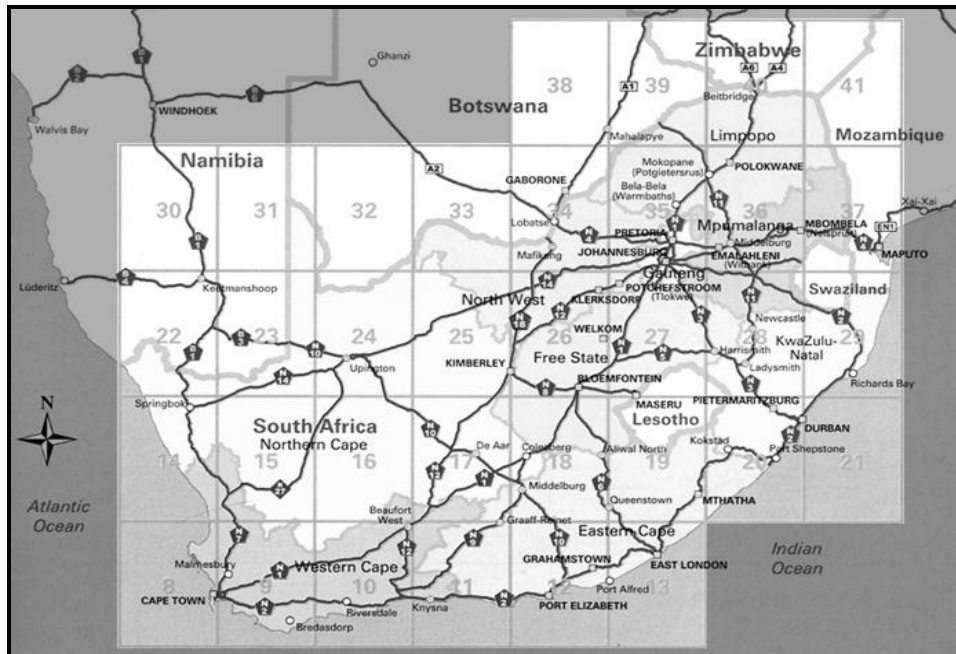
1.6.2

[Zwi bva kha: www.google.images]

[50]

1.6.3

[Zwi bva kha: www.google.images]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO YA 2**

- Fhindulani mbudziso MBILI kha dzi tevhelaho.
- Vhulapfu ha mutumbu wa phindulo inwe na inwe vhu vhe maipfi a u bva kha a 180 u swika kha a 200.
- Dzhielani nzhele kha zwi tevhelaho:
 - Vha tangedzaho mafhungo, redzhistara, thouni na tshitaila.
 - Munanguludzo wa maipfi na tshivhumbeo tsha luambo.
 - Tshivhumbeo.
- Nwalani NOMBORO na THOHO ya tshibveledzwa tshe na nanga, sa tsumbo

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA (INIFOMALA)

No vhofohololwa vhuongeloni ha Tshedza he na vha no valelwa hone ni tshi khou lwala vhulwadze ha Malaria. No ri u bva ni tshi swika hayani, na wana hu si na muthu ane a nga ni thogomela. Inwi no elekanya u humbela muzwala wanu uri ni vhe ni nae lwa vhege dzi si gathi uri a de a ni thogomele.

Nwalelani muzwala wanu vhurifhi ni tshi khou mu humbela uri a de a ni thogomele. [25]

2.2 NGANEAVHUTSHILO YA MUFU

Inwi no lovhelwa nga vhabebi vhanu ni tsee mutuku, na fhedza ni tshi aluswa nga khotsimunene wanu. Zwino avha khotsimunene wanu vho lovha nga murahu ha vhulwadze ha tshifhinga tshilapfu. Muta wo ni humbela uri ni nwale nganeavhutshilo yavho ine ya do vhalwa nga duvha la mbulungo.

Nwalani iyo nganeavhutshilo ya khotsimunene wanu. [25]

2.3 ATHIKILI YA GURANNDI

Muvhunduni une na dzula khawo hu na thahelero ya madi. Inwi sa ramafhungo wa gurandi ya Divhani no humbula u nwala athikili ni tshi tsivhudza vhadzulapo nga ha kuvhulungelwe kwa madi.

Nwalani athikili ya gurandi iyo. [25]

2.4 INTHAVIYU

Vha Muhasho wa Vhulondamupo vho vha na dzangalelo la u dalela vhupo ha hanu nge vha pfa bvumo la vhudele vhune vhadzulapo vha vha naho ha u kunakisa mupo. Inwi sa murangaphanda wa Siviki vho ni humbela uri vha vhe na inthaviyu na inwi malugana na uri ni zwi konisa hani.

Nwalani inthaviyu ye ya vha hone vhukati ha vha Muhasho wa Vhulondamupo na inwi sa murangaphanda wa Siviki.

[25]

2.5 ADZHENDA NA MAAMBIWA A MUTANGANO

Dzangano la vhaswa li vhulungaho zwa sialala li wanalaho muvhunduni wa hanu lo vha na mutangano wa u dzudzanyela mitatisano ya mitshino ya sialala ine ya do farwa nga nwedzi wa Khubvumedzi tshitediamu tsha henefho vhuponi ha hanu.

Nwalani maambiwa a mutangano uyo ni tshi tevhedza adzhenda ye na netshedzwa afho fhasi.

ADZHENDA

1. U vula:
2. U tangedza vhatu:
3. Vhatu vho daho na vho kundelwaho:
4. U vhalwa ha maambiwa a mutangano wo fhiraho:
5. U khakhululwa ha maambiwa:
6. U tangedzwa ha maambiwa:
7. A bvaho kha maambiwa:
8. Maambiwa a divha:
 - 8.1
 - 8.2
 - 8.3
 - 8.4
 - 8.5
9. Ala na ala:
10. Datumu ya mutangano u tevhelaho:
11. U vala:

[25]

2.6 **VHURIFHI HA TSHIOFISI (FOMALA)**

Vhunzhi ha vhareili dzibadani vha khou tangana na khaedu ine ya khou vhangwa nga vhoradzithekhisi vhane vha reila nga u sa londa, nga ngeno na vhaofisiri vha vhuendi vha tshi ndi bva vhubvo.

Nwalani vhurifhi ha mbilaelo no vhu livhisa kha vha Muhasho wa Vhulangavhuendi ni tshi sumbedza u sola maitete ayo.

[25]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 50
MARAGAGUTE: 100